

ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ **ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ** **ΤΕΧΝΗ**

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ Β ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΕΡΑΜΕΙΩΝ

Πώς αντιλαμβανόμαστε το ωραίο;

- Τί κάνει κάτι **ωραίο**?

Η ΤΕΧΝΗ...

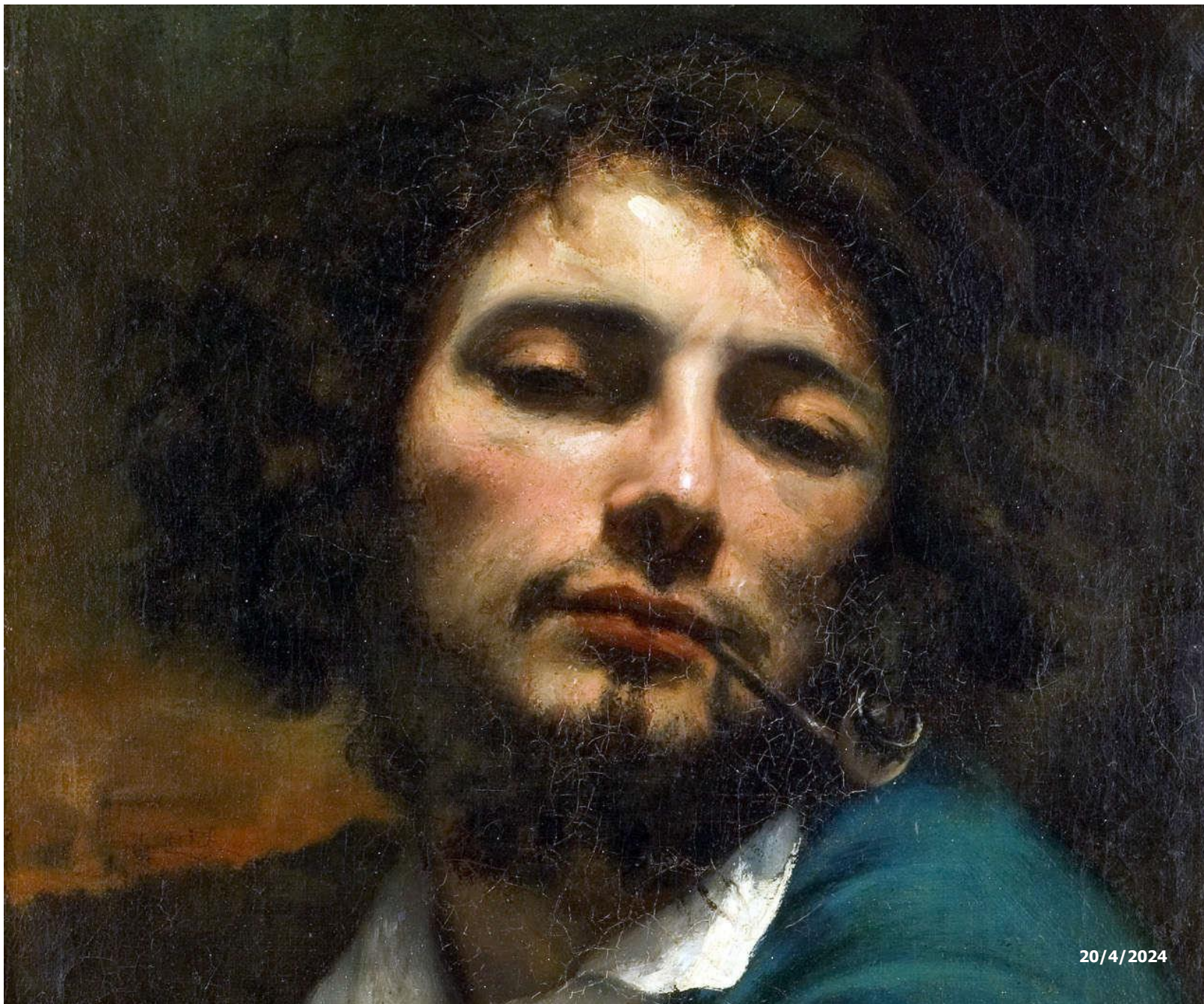
Είναι
αναπαράσταση της
φύσης – μίμηση
της ζωής;

Είναι αποκάλυψη
μιας βαθύτερης
πραγματικότητας;

Είναι έκφραση των
συναισθημάτων
του καλλιτέχνη;

Είναι ελεύθερο
παιχνίδι της
φαντασίας;

Η τέχνη μήπως
αναφέρεται στον
ίδιο της τον εαυτό;
Τί νόημα έχει;

20/4/2024

Η τέχνη ως μίμηση - αναπαράσταση

Αναπαράσταση – μίμηση των καταστάσεων της φύσης

Απόδοση μορφών από τον κόσμο γύρω μας που τραβούν την προσοχή μας

Όσο πιο πιστή η αναπαράσταση τόσο πιο ωραίο το έργο τέχνης

Γιατί; Επειδή συλλαμβάνει την αρμονία της μορφής του αντικειμένου, της πράξης, της κατάστασης

Τη συναντάμε: Στην Αναγέννηση, στον ρεαλισμό του 19^{ου} αιώνα κ.α.

Εικόνα: αυτοπροσωπογραφία του Goussave Courbet

20/4/2024

Η τέχνη ως μίμηση – αναπαράσταση... αλλά...

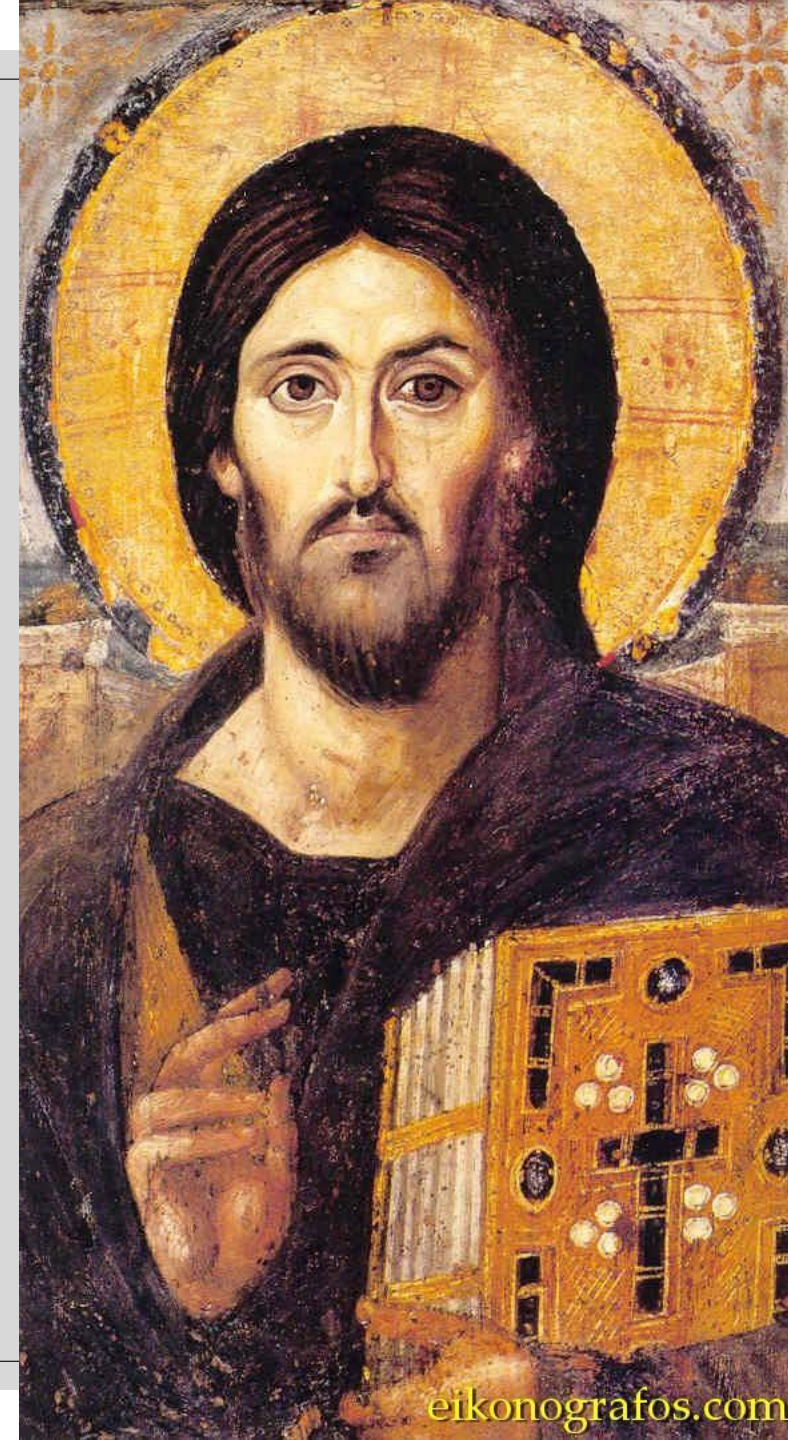
Μήπως αυτή η τέχνη δείχνει
την επιφάνεια, και όχι το
βάθος;

Είναι το ανθρώπινο μάτι
απλώς ένας φωτογραφικός
φακός;

Παίζουν ρόλο: η οπτική
γωνία απ' όπου το βλέπουμε,
ο φωτισμός, τα
συναισθήματα του
παρατηρητή, του καλλιτέχνη

Η τέχνη – αποκάλυψη μιας βαθύτερης πραγματικότητας

- Η προσέγγιση αυτή επηρεάζεται και από θρησκευτικές αντιλήψεις
- Η τέχνη δεν αποβλέπει στην αποτύπωση του κόσμου, αλλά στην αποκάλυψη μιας βαθύτερης πνευματικής πραγματικότητας που μας περιβάλλει
- Π.χ. Μεσαιώνας, Δυτική Ευρώπη: Ο δημιουργός υπηρετεί τα διδάγματα της χριστιανικής διδασκαλίας
- Δάντης («Θεία κωμωδία»): επίδραση από δόγματα της Καθολικής Εκκλησίας
- Ρωμανός ο Μελωδός: Εξύμνηση του θεού και των Αγίων σύμφωνα με την Ορθόδοξη παράδοση
- Βυζαντινοί αγιογράφοι: μεταφυσική διάσταση και πνευματικό κάλλος στις ιερές μορφές
- Αρχιτεκτονική ναών: Ανάδειξη της σχέσης του ανθρώπου με τον Θεό
- Μπαχ: υπερβατική αρμονία με θεϊκή προέλευση

20/4/2024

Η τέχνη – αποκάλυψη

Ωστόσο, δεχόμαστε ότι κάθε
μεγάλος καλλιτέχνης
«διδασκεί» πίσω από αυτό
που φαίνεται και
αποκαλύπτει τις μορφές ενός
ιδεατού κόσμου

Ιδιαίτερες πνευματικές
ικανότητες του δημιουργού

Εικ. El Greco. «Διμερίσαντο
τα ιμάτιά μου...»

Η τέχνη – έκφραση των συναισθημάτων του δημιουργού

ΡΟΜΑΝΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ (τέλη 18^{ου} αιώνα,
αρχές 19^{ου})

Κυριαρχία στη Γερμανία, Αγγλία, Γαλλία

Αποτύπωση του ανθρώπινου πάθους σε
εικόνες, χρώματα, ήχους, λέξεις

Όσο πιο ζωηρή η αποτύπωση του
συναισθήματος (λύπη, χαρά, οργή,
ενθουσιασμός, μελαγχολία) τόσο πιο
έντονα και ο θεατής νιώθει κάτι ανάλογο
με αυτό που αισθάνεται ο δημιουργός

Ο άνθρωπος εξερευνά τον εσωτερικό
του κόσμο, αλλά αναζητεί και στο
εξωτερικό περιβάλλον αντίστοιχα
εκφραστικά μέσα ψυχικών καταστάσεων

Εικ. Eug. Delacroix «Ο Θάνατος του
Σαρδανάπαλου»

20/4/2024

Η τέχνη – έκφραση συναισθημάτων

Δεν είναι η αρμονία μόνο αυτό που μπορεί να τραβήξει την προσοχή του θεατή, αλλά και η ένταση και το δέος. Δεν είναι εντυπωσιακή μόνο η γαλήνη αλλά και η άγρια καταιγίδα

Αντί για την έννοια «ωραίο» χρησιμοποιούμε «υψηλό», «υπέροχο» – αυτό που μας συγκινεί με το να μας εντυπωσιάζει, ακόμα και με το να μας τρομάζει.

Εικ. Thomas Jones "The Bard"

Η τέχνη – ελεύθερο παιχνίδι της φαντασίας

- Η φαντασία είναι η δύναμη του ανθρώπινου νου που μπορεί να ξεπεράσει την πιστή αναπαραγωγή της πραγματικότητας και να δημιουργήσει κάτι καινούριο.
- Ελεύθερο παιχνίδι της φαντασίας, δεν σημαίνει απαραίτητα ανυπαρξία κανόνων. Ο δημιουργός θα χρειαστεί ενδεχομένως να πειθαρχήσει σε κάποιους κανόνες για να κατευθύνει την έμπνευση
- Η τέχνη διαφοροποιείται από την επιδίωξη της γνώσης, από την εξυπηρέτηση πρακτικών αναγκών της καθημερινότητας
- Η αισθητική απόλαυση αποσυνδέεται από την πρακτική χρησιμότητα
- Το παιχνίδι της φαντασίας δεν σκοπεύει στην επιστημονική προσέγγιση ούτε στην πρακτική αξιοποίηση, αλλά στην απόλαυση του ίδιου του παιχνιδιού, τη χαρά της ελεύθερης δημιουργίας
- Οι κανόνες της τέχνης υπαγορεύονται από την ίδια την τέχνη, όχι από τη θρησκεία, την επιστήμη, την ιδεολογία κλπ.

20/4/2024

Η μοντέρνα – αυτοαναφορική τέχνη

Στον 20ό αιώνα όλες οι παραδοσιακές
αντιλήψεις περί τέχνης αμφισβητούνται
και ανατρέπονται στην πράξη

Αμφισβητούνται:

Η υποχρέωση της «πιστής
απεικόνισης» στις εικαστικές
τέχνες

Η ομοιοκαταληξία, η προσωδία
στην ποίηση

Η συνέχεια της αφήγησης στην
πεζογραφία

Η συνοχή της πλοκής στο θέατρο

Η τήρηση της αρμονίας στη
μουσική

Picasso. Η γυναίκα που κλαίει

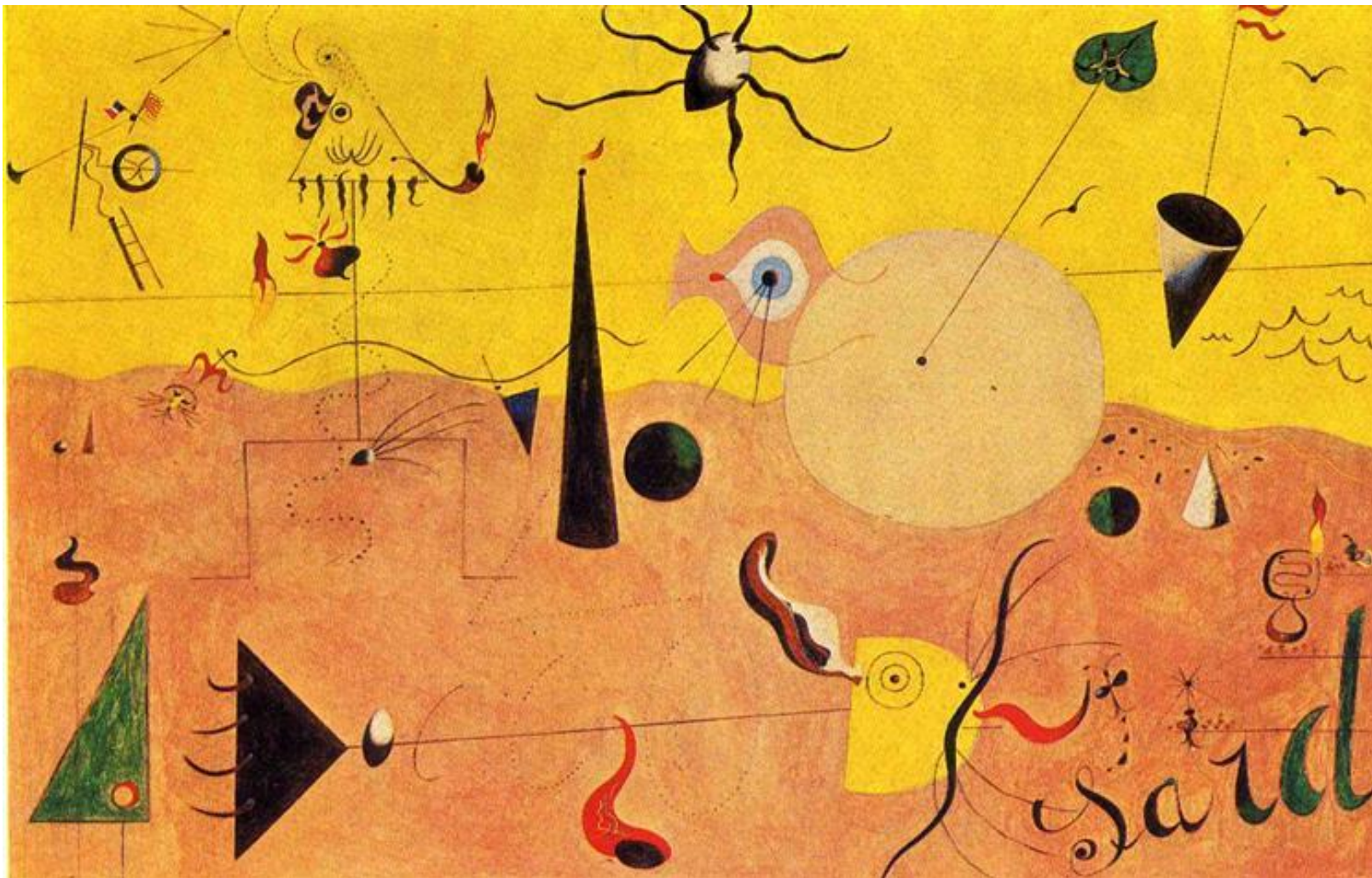

Το μοντέρνο απελευθερώνει αλλά...

Το «σπάσιμο» των κανόνων
βοήθησε τους καλλιτέχνες να
απελευθερώσουν τις
δημιουργικές τους δυνάμεις

Από την άλλη... πολλοί
πιστεύουν ότι η τέχνη έχει
μπει σε μια περίοδο κρίσης...
μπορούμε άραγε να ορίσουμε
τί είναι τέχνη και τί δεν είναι;

Andy Warhol, Campbell's soup
cans

Η τέχνη για την τέχνη

Συχνά η τέχνη έχει θέμα... τον εαυτό της (αυτοαναφορικότητα)

Δηλαδή: η αισθητική απόλαυση των έργων τέχνης προέρχεται από την προσπάθειά μας να καταλάβουμε

Τί θέλει να πει

Πώς προσπαθεί να το πει (πώς συνδυάζει υλικά που μπορεί να είναι καθημερινά ή ασυνήθιστα)

Πόσο πρωτότυπο είναι κάτι

Πόσο μας ξαφνιάζει η επαφή με αυτό

Ωστόσο, οι πειραματισμοί αυτοί δεν είναι κατανοητοί από όλους...

Πολλοί μιλούν για το «τέλος της τέχνης».

Juan Miró Ο κυνηγός (καταλανικό τοπίο)
1923-24